

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

Tlačová správa
Bratislava 24. 11. 2017

Laureáti Ceny Nadácie Tatra banky za umenie 2017

V piatok 24. novembra 2017 boli v Novej budove Slovenského národného divadla vyhlásení laureáti 22. ročníka Ceny Nadácie Tatra banky za umenie. Sošku Múzy si v Hlavnej cene odniesli Iveta Grófová, Marián Pecko, Pavol Bálik, Daniela Varínska, Mária Ferenčuhová a kurátorky Katarína Bajcurová, Petra Hanáková a Bohunka Koklesová.

Špeciálnu cenu pre mladých tvorcov do 35 rokov získali Tereza Nvotová, Marek Gejšberg, Vlasta Kubušová a Miroslav Král (Crafting plastics! studio), skupina Fallgrapp, Alena Sabuchová a Juraj Gábor.

Na Cenu Nadácie Tatra banky za umenie v kategórii **Hlavná cena** boli tento rok **nominovaní**:

Audiovizuálna tvorba, film, TV a rozhlas:

- Iveta Grófová (za réžiu filmu Piata loď)
- Robert Kirchhoff (za réžiu a scenár filmu Diera v hlave)
- Zuzana Mauréry (za herecký výkon - hlavnú postavu učiteľky Márie Drazdechovej vo filme Učiteľka)

Divadlo:

- Sláva Daubnerová (za text a réžiu inscenácie Spievajúci dom, Činohra SND – Štúdio, Bratislava)
- Andrej Kalinka (za koncept a réžiu inscenácie Kráľ, Bratislavské bábkové divadlo)
- Marián Pecko (za réžiu inscenácie Vojna nemá ženskú tvár, SKD, Martin)

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

°Dizajn:

- Pavol Bálik (za koncept a grafickú úpravu knihy Italo Calvino – Neviditeľné mestá, vyd. Artforum)
- Mikina Dimunová (za vizuálny koncept „Zaži skutočnú vášeň“ pre Balet SND)
- Dušan Junek a Vladislav Rostoka (za autorstvo koncepcie publikácie T1 – Typo:Grafik:Um, vyd. Veldan)

°Hudba:

- Branislav Kováč/Vec (za album Domáce potreby, vyd. Sam System)
- Miloš Valent a Solamente Naturali (za album Pastorella, vyd. Pavian Records)
- Daniela Varínska (za interpretačný výkon v klavírnom recitáli – R. Schumann, J. Cikker, L. van Beethoven v rámci Bratislavských hudobných slávností 2016, Malá sála Slovenskej filharmónie)

°Literatúra:

- Mária Ferenčuhová (za básnickú knihu Imunita, vyd. Skalná ruža)
- Juraj Koudela a Filip Ostrowski (za edičné aktivity vydavateľstva Absynt 2016 – 2017)
- Daniel Majling (za autorstvo knihy poviedok Ruzká klazika, vyd. OZ Brak)

°Výtvarné umenie:

- Katarína Bajcurová, Petra Hanáková, Bohunka Koklesová (za koncepciu a kurátorstvo výstavy "sen x skutočnosť/Umenie & propaganda 1939 – 1945", SNG, Bratislava)
- Lucia Gregorová Stach, Michal Murin (za koncepciu a kurátorstvo výstavy Adamčiak, začni! Retrospektívna výstava intermediálnej tvorby Milana Adamčiaka 1964 – 2017, SNG)
- Ilona Németh (za sólovú výstavu 17 567 2 850 5/Pack Up Everything, SODA Gallery, Knoll Gallery Budapest a Knoll Galerie Wien, kurátor: Krisztina Hunya)

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

**Laureátmi Ceny Nadácie Tatra banky za umenie 2017
v kategórii Hlavná cena sa stali:**

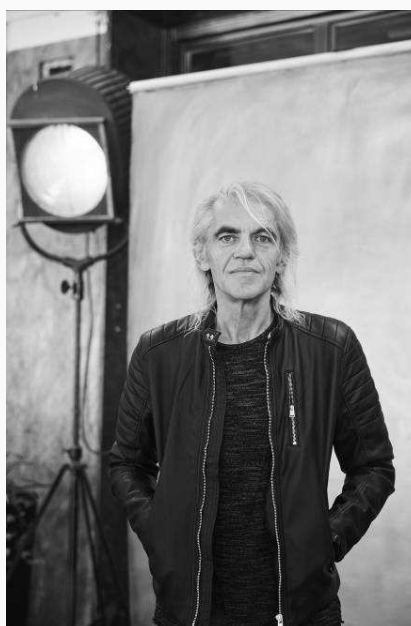
**°Audiovizuálna tvorba, film, TV a rozhlas:
Iveta Grófová (za réžiu filmu Piata loď)**

Rodinná dráma, ktorá vznikla na motívy úspešného rovnomenného románu Moniky Kompaníkovej, ponúka pohľad do sveta dospelých očami detí i pohľad do detského sveta, ktorý dospelí nemávajú. Je o deťoch, ktoré hľadajú záchranné člny spájajúce svet fantázie a tvrdú realitu života. Desaťročná Jarka sa pokúša napraviť nie práve ideálny svet dospelých – ukradne dve batolátá a v opustenej záhradnej chatke sa hrá na rodinu, akú by chcela mať. Grófová od prvých záberov rozmaznáva divákov zrak aj sluch magickým a neopozieraným spektrom farieb a zvukov, výborným obsadením detských aj dospelých postáv (nehercami) podtrháva ich charaktery aj miesto v Jarkinom svete a s neomylným inštinktom vyberá tie detaily a epizódy z knižného deja, ktoré sú pre vykreslenie jeho atmosféry kľúčové. Režisérka opäť potvrdila, že má nielen dobre vyvinutý cit pre výber silného príbehu, ale tiež nadanie preniesť jeho vnútorné pnutie a atmosféru divácky príťažlivým spôsobom na plátno.

**°Divadlo:
Marián Pecko (za réžiu inscenácie Vojna nemá
ženskú tvár, SKD, Martin)**

Téma inscenácie Vojna nemá ženskú tvár podľa jedinečnej literárnej predlohy držiteľky Nobelovej ceny Svetlany Alexijevič je pre diváka šokujúca a zároveň mimoriadne pútavá. Podobne ako kniha, aj jej dramatizácia vyrastá z dokumentárneho základu orálnej histórie, no usiluje sa sprostredkovať predovšetkým emocionálny svet sovietskych žien – aktívnych vojačiek počas druhej svetovej vojny. Je epická, citlivo utkaná z jednotlivých rozprávání, ktoré sú prezentované siedmimi ženskými postavami v sugestívnom podaní herečiek

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

martinského divadelného súboru. Marián Pecko sa sústredil práve na to, čo je za zapísanými dejinami. Na ženské tváre a duše, ktoré tieto dejiny skutočne žili. Na každú sekundu dňa, ktorú prežili na fronte po boku mužov, zbraní, ranených a mŕtvych. O to viac divákmi otrasie vnútorná sila a odvaha žien, ich pragmatickosť, ale aj obyčajný strach a túžby.

°Dizajn:

Pavol Bálik (za koncept a grafickú úpravu knihy Italo Calvino – Neviditeľné mestá, vyd. Artforum)

Kniha Neviditeľné mestá talianskeho spisovateľa a mysliteľa Itala Calvina roky fascinuje čitateľov, architektov aj filozofov. Jej aktuálne slovenské vydanie je výnimočné vďaka rafinovanej grafickej úprave Pala Bálika a výtvarnej koncepcii ilustrátorky Daniely Olejníkovej. Obaja dostali z vydavateľstva Artforum pri tvorbe vizuálnej stránky voľnú ruku a vytvorili neobyčajné stvárnenie Calvinovho diela. Na prvý pohľad sa čitateľ dostáva do kontaktu s klasickou knihou. Grafický dizajnér Bálik stojí za celkovým spracovaním knihy, typografiou a za nápadom schovať kresby dovnútra dvojlístov, aby čitateľovi pripravil dve možnosti čítania. Pri predstavovaní si jednotlivých miest, ktoré autor opisuje, si môžete dotvárať vlastné vizuály k textu a využiť tak svoju fantáziu, alebo zlepené dvojlisty rozrezať špeciálnou rezacou pomôckou v tvare starovekého cestovného dokladu a odhaliť Olejníkovej ilustrácie. Výsledkom nie je obyčajná kniha, ale doslova galéria so stálou expozíciou.

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

°Hudba:

Daniela Varínska (za interpretačný výkon v klavírnom recitáli – R. Schumann, J. Cikker, L. van Beethoven v rámci Bratislavských hudobných slávností 2016, Malá sála Slovenskej filharmónie)

Slovenská klavírna virtuózka Daniela Varínska, ktorá sa v roku 2016 dožíva významného životného jubilea, patrí k nesmierne disponovaným interpretom so sugestívnym prejavom a vybrúseným rukopisom. Napriek výrazným technickým danostiam sa pri svojich umeleckých interpretačných výkonoch vyhýba prázdnemu virtuóznemu exhibicionizmu, vyhľadáva diela so závažným obsahom a filozofickým nadhľadom. V jej koncertnom repertoári sa nachádzajú náročné diela sólovej, komornej i koncertnej klavírnej literatúry. Svedčí o tom i dramaturgická zostava sólového recitálu na Bratislavských hudobných slávnostiach, prinášajúca naprieč storočiami vrcholné diela klavírnej svetovej i slovenskej literatúry: Roberta Schumanna – Humoreska B dur, op. 20, Jána Cikkera – Tatranské potoky,

tri etudy pre klavír (1954) a Ludwiga van Beethovena – Sonáta č. 32 C mol, op. 111.

°Literatúra:

Mária Ferenčuhová (za básnickú knihu Imunita, vyd. Skalná ruža)

Ferenčuhovej bytostne civilná mestská poézia, špecificky citlivá a vnímavá voči spoločenským fenoménom, v jej básnickej knihe nadobúda výrazne fyzický až fyziologický charakter. Dlhodobá autorkina fascinácia momentom prieniku cudzorodého a obrany pred jeho účinkami tu dostáva biologický až medicínsky tvar. Inovatívne pracuje s tradíciou písania ako terapie, no posúva ho predovšetkým smerom k básneniu ako neúprosnej diagnostike subjektu, k analýze jeho vzťahu k sebe samému, k svojmu telu, k budovaniu vlastného ja, svojej novej identity a jej vzťahu k najbližším, k bezprostrednému okoliu aj k paralelne sa vyvíjajúcim príbehom a osudom. Jej verše sú nevšedne neľútostné vo výraze, zdrvivúce svojou nemilosrdnou vecnosťou.

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

CENA NADÁCIE TATRA BANKY ZA UMENIE 2017

°Výtvarné umenie:

Katarína Bajcurová, Petra Hanáková, Bohunka Koklesová (za koncepciu a kurátorstvo výstavy "sen x skutočnosť/Umenie & propaganda 1939 – 1945", SNG, Bratislava)

Výstava reflektovala obdobie existencie slovenského štátu (1939 – 1945), patriace k najkontroverznejším v novodobých dejinách. Mapovala v tomto historickom kontexte postavenie a premeny podôb a funkcií umenia, vizuálnej kultúry a propagandy v inkriminovaných rokoch. Poukázala na paradoxy fungovania vizuálneho umenia v sieti doteraz viac či menej tabuizovaných súvislostí, ideologických a sociokultúrnych väzieb v rámci vtedajšieho režimu v celej žánrovej šírke (maliarstvo, sochárstvo, kresba, grafika, fotografia, film, úžitkové umenie a dizajn). Snažila sa poukázať na možnú závislosť či nezávislosť (autonómnosť) umenia od spoločnosti (štátu, moci), špecifiká výtvarnej prevádzky, problematiku propagandy či vizuálnej kultúry každodenného života. Výstava zaznamenala mimoriadny návštevnícky ohlas, aký vo výstavnej prevádzke Slovenskej národnej galérie dosiaľ nemal obdobu.

Špeciálnu cenu Mladý tvorca v jednotlivých kategóriách získali títo umelci:

°Audiovizuálna tvorba, film, TV a rozhlas:

Tereza Nvotová (za réžiu absolventského filmu Špina)

Špina je hraný debut a zároveň absolventský film režisérky Terezy Nvotovej. Pochmúrna psychologická dráma z prostredia dospievajúcich detí sa odohráva v súčasnej Bratislave a je príbehom sedemnásťročnej Leny, ktorá zažíva svoju prvú lásku, dobrodružstvá s kamarátmi, ale aj problémy v rodine. Jej pomerne normálne dospievanie naruší znásilnenie, ktoré ju fatálnym spôsobom poznačí. Angažovaná celovečerná snímka poukazuje na zamlčané sexuálne násilie a pokútny stav na psychiatriách – na chladné prostredie plné depresie, drsného slovníka a beznádeje. Režisérka pozoruje vonkajšie prejavy Leninho vnútorného trápenia, uzavretie sa pred okolím, jej zmätok, stratu sebaúcty až letargiu a snaží sa podať pozitívny odkaz o vyrovnaní sa s traumou a o tom, ako sa dá prekonať. Film je z mnohých stránok zvládnutý suverénne, má presne vykreslené prostredia i nálady, presvedčivé dialógy a vynikajúce herecké obsadenie.

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

°Divadlo:

Marek Gejšberg (za herecký výkon – postava Ichareva v inscenácii Hráči, SKD, Martin)

Podvod ako životný štýl – podvádžanie ako zamestnanie, umenie, zmysel života. Gogoľova inteligentná komédia bez kladnej postavy ponúka nielen spoločensko-kritický obraz sveta, v ktorom nie je miesto pre morálne ideály, ale aj tragikomický príbeh ľudskej ambicióznosti. Vďaka svojmu pragmatickému, cynicky priamemu jazyku je otvorená súčasným interpretáciám. Inscenácia v réžii umeleckého šéfa SKD Lukáša Brutovského pokračuje v dramaturgickej línii návratov k vrcholným dielam ruskej klasiky a ponúka priestor predovšetkým mladej generácii hercov martinského divadla. Brutovský dbá na vnútorný dramatismus inscenácie a neutápa sa vo vonkajškových efektoch, jeho práca je badateľná najmä na pozornom modelovaní hereckých kreácií, kde aj v malých nuansách (práca s rekvizitou, kontrastom slova a konania, reakciou hereckých partnerov) badáme cieľavedomé režijné vedenie. Najväčší herecký priestor dostal Marek Gejšberg ako kartár Icharev. Jeho výkon sa vyznačuje dávkou koncentrovanej energie, ktorou zbytočne neplytvá. V logických a postave prirodzených intenciách škáluje reakcie svojho podvodníka, a tak sa jeho výkon stáva centrom diania i hereckého kolektívu.

°Dizajn:

Vlasta Kubušová, Miroslav Král' (za kolaboratívny projekt – Crafting plastics! studio a dizajn okuliarov z bioplastu)

Crafting plastics! studio je interdisciplinárny projekt, ktorý sa zameriava na výskum v oblasti udržateľných materiálov a ich inovatívnej integrácie do nášho denného života. Momentálne sa jeho tvorcovia zameriavajú na výskum a inovácie vo sfére bioplastov, experimentujú, spolupracujú a produkujú s ohľadom na celý životný cyklus produktu. Premiérovú sériu *cp!s collection 1* tvoria okuliare vo formáte ready-to-wear, navrhnuté pre nositeľov, ktorí majú radi progresívne a nekonvenčné riešenia. Produkt demonštruje ambíciu skupiny tvoriť úprimné výrobky, ktorých materiál a technologický pôvod je priamo pretavený do ich dizajnerskej podoby. Výrazový jazyk je redukovaný na najzákladnejšie prvky, ktoré vo výsledku reflektujú konštrukčné procesy vo vzťahu k ich vytváraniu.

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

°Hudba:

Skupina Fallgrapp (za album V hmle, vyd. Gergaz)

Originálny elektroakustický projekt Fallgrapp na čele s muzikantom Jurešom Líškom vznikol v roku 2012, o rok neskôr sa vyprofilovala 6-členná koncertná zostava, ktorá sa neskôr rozrástla o ďalších dvoch členov. Na koncertoch spájajú elektroniku s husľovým triom, perkusiami, bicím nástrojom, gitarou a vokálom. Album V hmle nepriamo nadväzuje na debut Rieka, ale vo svojej podstate je odlišný a zvukovo veľmi zaujímavý. Výraznou novinkou je, že v skladbách neznejú len ženské, ale už aj mužské hlasy a je citeľný vplyv rôznych žánrov a umelcov. S hosťami ako Juraj Benetin, Vec, Jimmy Pé, Samuel Hošek a Nina Kohoutová Fallgrapp neuberá na svojom rukopise a ponúka jeden z najzaujímavejších slovenských albumov.

°Literatúra:

Alena Sabuchová (za zbierku poviedok Zadné izby, vyd. Amma)

Zbierka poviedok Zadné izby je knižným debutom mladej autorky Aleny Sabuchovej. Predstavuje deväť tematicky prepojených príbehov, ktoré sa sústreďia okolo priestoru v jeho fyzickej aj metaforickej podobe. Zadné izby sú všeobecne vnímané ako priestor, ktorý je marginálny, no predsa sa tam niekedy skrýva to najdôležitejšie, hoci bolestivé. Postavy si do svojich vnútorných „zadných priestorov“ odkladajú veci aj ľudí, s ktorými sa nedokážu rozlúčiť, hoci by mali. Príbehy sa pohybujú na hranici reality, občas majú hlavné hrdinky zvláštnu schopnosť vidieť a pomenovať veci inak ako ostatní. Autorka so svojským humorom a nadhľadom reflektuje svet aj ľudí okolo seba.

°Výtvarné umenie:

Juraj Gábor (za autorstvo inštalácie Vertikálna gradácia, Galerie Kostka, Praha, kurátorka Zuzana Jakalová)

Inštalácia Vertikálna gradácia je priestorovou situáciou, objektom, miestom pre fyzickú a percepčnú kontempláciu. Nabáda k jej fyzickému preskúmaniu i k sústredenému pozorovaniu a s divákom si týmto spôsobom vytvára mnohovrstevný vzťah vzájomných interakcií. Gáborova veľkorysá drevená konštrukcia zaplnila celý priestor galérie, ale napriek tomu nie je pre inštaláciu charakteristická monumentalita (ako by sa to mohlo na prvý pohľad zdať), ale predovšetkým intímny prežitok vlastnej telesnosti a prítomného okamihu.

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

Mladý módný tvorca:

Od roku 2010 Nadácia Tatra banky oceňuje aj prácu mladých módných tvorcov. Po Márii Štranekovej (2010), Marcelovi Holubcovi (2011), Martinovi Hrčovi (2012), Maji Božović (2013), Borisovi Hanečkovi (2014), Andrei Pojezdálovej (2015) a Lenke Sršňovej (2016) pripravila tento rok šaty pre „Múzu večera“ **Michaela Ľuptáková**.

Michaela Ľuptáková, šaty pre Múzu 2017:

Michaela je absolventkou Vysokej školy výtvarných umení, ateliéru doc. akad. mal. Júlie Sabovej. Skúsenosti získala nielen na Slovensku, ale aj mimo jeho hraníc - v nemeckom Trieri, taktiež vo Francúzsku a Taliansku. Svoju tvorbu a dizajn predstavila na mnohých prehliadkach na Slovensku aj v zahraničí - v Českej republike, New Yorku, Barcelone, Londýne a Izraeli.

„Pri návrhu šiat pre Adelu som sa inšpirovala svojim pobytom na ostrove Rodos. Jeho unikátnym svetlom a špecifickou zelenou farbou so smaragdovým odtieňom drahocenného kameňa. Zelenou, ako symbolom rastu v jeho najširšom ponímaní,“ uviedla Michaela v súvislosti s prípravou tohtoročného modelu.

Šaty sú vytvorené z vlneného krepu, ktorý je zaujímavý svojou štruktúrovanou väzbou. Vnútorňa vrstva je z hodvábu, ktorý je rafinovane viditeľný najmä v oblasti rukávu, ktorý sa od lakťa otvára a priznáva jeho lesk. Autorom dizajnu šperkov k modelu Michaela Ľuptákovvej je **Marián Hornyák**.

Viac o Cene Nadácie Tatra banky za umenie

Nadácia Tatra banky doteraz podporila **93** etablovaných umelcov, **53** začínajúcich tvorcov a **8** mladých módných tvorcov. Cieľom Nadácie Tatra banky je takýmto spôsobom oceniť osobnosti slovenskej kultúry a poskytnúť im priestor na tvorbu ďalších špičkových diel.

Návrhy nominácií predkladala akadémia zložená z **98** členov – laureátov Ceny Nadácie Tatra banky za umenie v uplynulých rokoch. Finálne nominácie, ako aj laureátov následne vybrala odborná porota.

Členmi poroty pre rok 2017 boli Eva Borušovičová, Ondrej Šulaj, Tatiana Pauhofová, Martin Huba, Peter Michalica, Michal Novinski, Viliam Klimáček, Monika Kompaníková, Dorota Sadvská, Jana Geržová, Katarína Hubová a Štefan Klein. Predsedom poroty je Igor Vida, ktorý je taktiež predsedom Správnej rady Nadácie Tatra banky.

CENA
NADÁCIE
TATRA BANKY
ZA UMENIE
2017

Cenou, ako aj symbolom pocty, je **bronzová soška Múzy** udelená v kategórii Hlavná cena a **plaketa** udelená držiteľom ocenenia Mladý tvorca. Obe ceny, špeciálne pre túto príležitosť, vytvoril slovenský sochár a výtvarník Daniel Brunovský. Ocenení zároveň získali aj finančnú odmenu.

Vyhlasovateľom Ceny Nadácie Tatra banky za umenie 2017 je Nadácia Tatra banky, organizátorom agentúra E-MOTION a koordinátorom nominačného procesu agentúra Brand Advertising.

Kontakt:

Zuzana Böhmerová
manager nadácie a sponzoringu
02/ 5919 1450
zuzana_bohmerova@tatrabanka.sk

Zuzana Žiaranová
hovorkyňa
02/ 5919 1557
zuzana_ziaranova@tatrabanka.sk